

1. Základní informace o statistice GTARD

Název statistiky:	Daňová podpora výzkumu a vývoje (GTARD) ¹ Pozn.: GTARD je zkratka z anglického Government Tax Relief for R&D Expenditures
Metoda zajištění dat:	Zpracování administrativních datových zdrojů
Periodicita pracování:	Roční
Zdroj dat:	Daňová přiznání právnických osob
Statistická jednotka:	Podnik, který v sledovaném roce uplatnil daňový odpočet výdajů na výzkumnou a vývojovou (VaV) činnost od základu daně z příjmu právnických osob (DPPO) podle § 34 odst. 4 a 5 zákona č. 586/1992 Sb.
Předmět úlohy:	Daňová podpora projektů výzkumu a vývoje v soukromých podnicích
Základní ukazatele:	<p>Sledovány jsou následující tři hlavní ukazatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet podniků využívající daňovou podporu VaV = podniky, které si uplatnily odpočet výdajů na VaV od základu daně z příjmu právnických osob (dále jen DPPO) za dané zdaňovací období (rok); - uplatněné daňové odpočty na VaV = výše odečtených výdajů na VaV od základu DPPO prostřednictvím daňových odpočtů na VaV; - daňová podpora VaV = odečtené výdaje na VaV × sazba daně DPPO. <p>Pozn.: Od roku 2019 se samostatně sledují i následující ukazatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet podniků s nevyužitým odpočtem na VaV = podniky s uznatelnými výdaji na VaV uvedenými v přiznání DPPO k uplatnění v rámci daňové podpory této činnosti do dalšího období (roku); - nevyužitá daňová odpočty na VaV = výdaje na VaV uvedené v přiznání DPPO k přenesení k uplatnění do dalšího období (roku); - nevyužitá daňová podpora VaV = výdaje na VaV přenesené k uplatnění vedené v přiznání DPPO v rámci daňové podpory této činnosti k uplatnění (přenesení v rámci daňové podpory VaV do dalšího roku × sazba daně z příjmu právnických osob v následujícím roce).
Použitá třídění:	<p>Sledované ukazatele daňové podpory VaV jsou k dispozici v členění podle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnictví podniků (domácí vs. pod zahraniční kontrolou), - velikostních skupin podniků (mikro, malé, střední, velké), - převažující ekonomické činnosti podniků (klasifikace CZ-NACE), - sídla podniků (klasifikace CZ NUTS 3 - kraje). <p>Pozn.: Výše uvedená třídění jsou k dispozici ve vzájemné kombinaci</p>
Časová řada:	Roky 2005 až 2022, podrobné údaje od roku 2007
Mezinárodní srovnání	<p>Statistika GTARD vychází z metodických doporučení OECD uvedených ve Frascati manuálu z roku 2015 (kapitola č. 13).</p> <p>Více k mezinárodní statistice GTARD zde: https://www.oecd.org/innovation/tax-incentives-RD-innovation/</p>

¹ Někdy se používá i alternativní termín nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje.

2. Metodika

2.1 Daňová podpora výzkumu a vývoje v Česku

Daňová podpora výzkumu a vývoje (dále jen VaV), která je někdy uváděná i jako nepřímá veřejná podpora VaV, je v Česku poskytována od roku 2005, a to formou daňových odpočtů na uznatelné výdaje spojené s realizací VaV projektů od základu daně z příjmu právnických osob (dále jen DPPO). Tato podpora umožňuje daňovým subjektům (dále jen podnikům), které vyvíjí nové výrobky, služby či technologické a výrobní postupy odečíst si z daňového základu (zisku) výdaje na tyto činnosti dvakrát, jednou jako všechny ostatní náklady a podruhé prostřednictvím daňových odpočtů na VaV.

Daňový odpočet na VaV byl zaveden do zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů s účinností od 1. 1. 2005. Podmínky využití tohoto daňového odpočtu jsou obsaženy v § 34 odst. 4 a odst. 5 výše uvedeného zákona. Ministerstvo financí k tomu postupně vydalo příslušné pokyny, a to POKYN D-288 ze dne 3. 10. 2005 a nejnověji POKYN MF-17 z 5. května 2020², k jednotnému postupu při uplatňování této daňové podpory. Míra těchto odpočtů je stejná pro všechny podniky bez ohledu na jejich velikost, stáří či objem investic do VaV.

Daňová podpora VaV je v českém systému veřejné podpory VaV sekundárním nástrojem, kterým stát podporuje provádění výzkumných a vývojových činností, a to primárně v soukromých podnicích. Primárním nástrojem zůstává přímá veřejná podpora VaV ze státního rozpočtu.

2.1.1 Vymezení výzkumu a vývoje pro účely daňové podpory

Základní vymezení VaV pro účely daňové podpory navazuje na ustanovení § 2 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací³ a na článek 2 nařízení Komise (EU) č. 651/2014⁴. Toto vymezení se zde **zásadně neliší** od definice VaV uvedeného ve výše zmíněném Frascati manuálu z roku 2015.⁵ V kapitole č. 2 tohoto manuálu se uvádí, že **výzkum a vývoj** je systematická tvůrčí práce konaná za účelem rozšíření stávajícího poznání, včetně poznání člověka, kultury a společnosti, získání nových znalostí nebo jejich využití v praxi, a to metodami, které umožňují potvrzení, doplnění či vyvrácení získaných poznatků. Ve Frascati manuálu se dále rozlišují **tři základní kategorie** prováděné VaV činnosti:

- **Základní výzkum**, kterým se rozumí experimentální a teoretická práce vynakládaná zásadně za účelem získání nových vědomostí o základních principech jevů nebo pozorovatelných skutečností, která není primárně zaměřena na uplatnění nebo využití v praxi.
- **Aplikovaný výzkum**, kterým se rozumí plánovitý výzkum nebo kritické šetření zaměřené na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových výrobků, postupů nebo služeb nebo ke značnému zdokonalení stávajících výrobků, postupů nebo služeb. Výsledky aplikovaného výzkumu jsou směřovány ke specifickému a praktickému cíli. *Výše zmíněný zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků č. 130/2002 Sb., a tím i metodický pokyn k daňové podpoře VaV pracuje, na rozdíl od FM 2015, v rámci aplikovaného výzkumu i s termínem **průmyslový výzkum**. Průmyslový výzkum je podle tohoto zákona část aplikovaného výzkumu, jehož výsledky se prostřednictvím vývoje využívají v nových výrobcích, technologiích a službách, které jsou určeny k podnikání podle zvláštního právního předpisu.*
- **Experimentální vývoj**, kterým se rozumí získávání, spojování, formování a používání stávajících vědeckých, technologických, obchodních a jiných poznatků a dovedností pro návrh nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. *Experimentální vývoj může zahrnovat i vývoj prototypů, demonstrační činnosti, pilotní projekty, testování a ověřování nových nebo zdokonalených*

² <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/financni-zpravodaj/2020/financni-zpravodaj-cislo-8-2020-38405>

³ <https://vyzkum.gov.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=954510>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014R0651>

⁵ Vymezení výzkumu a vývoje ve výše uvedeném pokynu MF-17 z 5. května 2020 se částečně liší od definic a příkladů činností VaV uvedených ve Frascati manuálu 2015. Jde například o patentové a licenční práce či certifikaci výsledků VaV.

výrobků, postupů nebo služeb v prostředí reprezentativním z hlediska reálných provozních podmínek, pokud hlavní cíl spočívá v dalším technickém zlepšení výrobků, postupů nebo služeb.

Vymezení výzkumu a vývoje se v pokynu částečně liší od definic v Ročním šetření o výzkumu a vývoji. Jde například o patentové a licenční práce, studie záměrů politiky národní, regionální nebo místní a podnikatelské záměry podniků. Jmenované činnosti lze do VaV zahrnout pouze, jde-li o úpravy stávajících nebo tvorbu nových metodik s ocenitelným prvkem novosti.

Daňový odpočet na VaV lze využít zejména na výzkum a následný vývoj nových, zlepšených nebo zdokonalených výrobků, materiálů, služeb, technologií a využívaných výrobních postupů a metod včetně projektování nových nebo zdokonalených zařízení nebo technologií, a to prováděný prostřednictvím celé řady činností specifikovaných ve výše uvedeném pokynu MF-17. Tento pokyn specifikuje i činnosti, **kteřé nelze pro daňové účely zahrnout** mezi VaV. Jde například o:

- **vzdělávání a výcvik** pracovníků na univerzitách a institucích pro vyšší a pomaturitní vzdělávání;
- některé specializované **příbuzné vědecké a technologické činnosti** (*pokud nejsou výlučně a primárně prováděny pro účely projektu VaV*). Jedná se například o:
 - **informační služby** jako shromažďování, kódování, klasifikace, zaznamenávání, rozšiřování, překládání, analyzování či vyhodnocování prováděné vědeckotechnickými pracovníky, bibliografickými, patentovými či poradenskými službami;
 - **sběr univerzálních údajů** o obecných jevech určených pro širokou veřejnost jako je například geologický a meteorologický průzkum, astronomická pozorování nebo průzkum trhu, a to včetně pozorování rutinního charakteru a zpracování těchto údajů – *výjimkou jsou činnosti prováděné výlučně pro účely projektu VaV*;
 - **rutinní měření, zkoušení, šlechtění** a obdobné činnosti jako je kalibrace a analýza materiálů, a to včetně zpracování těchto údajů pokud nejde o činnosti prováděné výlučně pro účely projektu VaV;
 - **rutinní zkoumání a běžné používání specializovaných lékařských znalostí** – *výjimkou jsou činnosti prováděné výlučně pro účely projektu VaV*;
 - **rutinní vývoj softwaru**, který zahrnuje práce na vylepšení systému a programu, které byly veřejně k dispozici před zahájením práce; vývoj komerčního aplikačního softwaru pomocí známých metod; převádění nebo překlad počítačových jazyků; přidání uživatelské funkčnosti k aplikacím a programům;
 - **administrativní a právní úkony spojené s předměty průmyslových práv a licencemi** – *výjimkou jsou činnosti prováděné výlučně pro účely projektu VaV*;
 - **provádění studií proveditelnosti** (např. zkoumání navrhovaných technických projektů za použití existujících technik k zajištění doplňujících informací před rozhodnutím o implementaci);
 - **administrativa a ostatní podpůrné činnosti** (např. finanční, personálních a manažerské činnosti, přeprava, skladování, úklid, opravy, údržba a bezpečnost apod.);
 - **studie záměrů politiky** - národní a regionální politika, tvorba podnikatelských záměrů;
- **činnosti inovačního charakteru, které nezahrnují ocenitelný prvek novosti**, tj. běžné nebo pravidelné změny výrobků, výrobních linek, výrobních postupů a služeb a související činnosti jako je např.:
 - **výzkum trhu**;
 - **projektování výrobního procesu**;
 - **činnosti nezbytné pro implementaci nových nebo zdokonalených výrobku nebo služeb** (např. nastartování výroby využitelné pro všechny průmyslové situace; výroba ukázkových modelů, provádění zkoušek pro uživatele, předvýrobní příprava apod.);
 - **komerční využití** nových nebo podstatně zdokonalených postupů;
 - **marketing** nových nebo zdokonalených výrobků.

Výše uvedený seznam činností není doslovný opis z pokynu MF-17, ale jeho upravená podoba. Neupravený a úplný seznam těchto činností je uveden ve Finančním zpravodaji č. 8/2020; bod č. 11. V některých případech může být obtížné odlišit VaV od podobných činností. Základním pravidlem pro určení VaV by měla být přítomnost prvku **novosti**.

Upozornění:

- daňovou podporu VaV **nelze uplatnit** na projekty, na něž byla alespoň z části poskytnuta **přímá finanční podpora VaV z domácích nebo zahraničních veřejných zdrojů**.
- daňovou podporu VaV rovněž **nelze využít** v případě, kdy podnik v daném daňovém období vykáže ztrátu, čímž mu v daném roce odpadá daňová povinnost. V této situaci **lze přenést** možnost snížení daňové povinnosti **do následujících tří let**, za předpokladu, objeví-li se odpočet v daňovém přiznání za období, v němž projekt VaV probíhal. Zpětné uplatnění umožněno není.
- pokud poplatník v období, kdy vznikl nárok na odpočet, tj. v období, kdy byly výdaje (náklady) na realizaci projektu výzkumu a vývoje vynaloženy, **vykáže základ daně z příjmů** (ř. 270 daňového přiznání) **dostatečně vysoký a odpočet na podporu VaV neuplatní** nebo ho neuplatní v celkové možné výši, **nelze tento odpočet nebo jeho část přenášet do dalších období**.

2.1.2 Uznatelné výdaje z hlediska daňové podpory VaV

Výdaje, které lze v Česku uplatnit jako odečitatelná položka od základu daně z příjmů v rámci daňové podpory VaV, jsou uvedeny opět v pokynu MF-17. Podle toho pokynu **mezi uznatelné položky patří:**

- **osobní náklady** osob podílejících se na sledovaném projektu VaV. Patří zde zejména:
 - mzdy zaměstnanců přijatých podle pracovní smlouvy výhradně na řešení projektu VaV;
 - příslušná část mezd ostatních zaměstnanců odpovídající jejich úvazku na řešení projektu VaV nebo se na projektu VaV podílejících;
 - související platby zákonného pojistného (sociálního, zdravotního a úrazového);
 - odměny za práce podle dohod o provedení práce a o pracovní činnosti nebo obdobné dohody podle zahraničních právních předpisů, uzavřených v přímé souvislosti s řešením projektu VaV;
- **cestovní náhrady** vzniklé v přímé souvislosti s řešením projektu VaV – *nezahrnují se cestovní náhrady vyplacené v souvislosti s cestami na vědecké konference a podobná sympozia;*
- **nákup služeb a nehmotných výsledků VaV** od veřejných vysokých škol, veřejných výzkumných institucí (např. ústavů Akademie věd ČR) a ostatních výzkumných organizací, jež splňují definiční znaky v § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a souvisí s realizací projektu VaV;
- výdaje na **certifikaci výsledků VaV**;
- náklady na **finanční leasing hmotného movitého majetku**, který přímo souvisí s realizací projektu VaV;
- **odpisy** (nebo jejich část) hmotného movitého majetku a nehmotného majetku (s výjimkou odpisů nehmotných výsledků výzkumu a vývoje pořízených od jiných osob), používaného v přímé souvislosti s řešením projektu VaV;
- **ostatní neinvestiční (provozní) náklady** vzniklé v přímé souvislosti s řešením projektu VaV vedené v oddělené evidenci v souladu se zákonem. Jde například o:
 - nákup materiálu, zásob a vybavení;
 - spotřeba energie (elektřina, teplo, plyn); vodné a stočné; telekomunikační poplatky;
 - cestovní náhrady vzniklé v přímé souvislosti s řešením projektu VaV (nezahrnuje cestovní náhrady vyplacené v souvislosti s cestami na vědecké konference a podobná sympozia)

Uvedený seznam uznatelných výdajů pro účely daňové podpory VaV není doslovný opis z pokynu MF-17, ale jeho upravená podoba. Neupravený a úplný seznam najdete ve Finančním zpravodaji č. 8/2020; bod č. 11.

Výše rozlišené kategorie výdajů **musí být vedeny** oddělenou evidencí v členění na jednotlivé projekty a jednotlivé účetní případy. Evidence musí splňovat požadavek přehlednosti a prokazatelnosti oprávněnosti použití dle ustanovení § 34 odst. 4 a 5 zákona s tím, že důkazní břemeno je na poplatníkovi.

2.2 Statistika daňové podpory výzkumu a vývoje

Využívání daňové podpory VaV ze strany soukromých firem a její zapojení do financování výzkumu a vývoje v Česku sleduje ČSÚ prostřednictvím mezinárodně srovnatelné roční statistické úlohy označované v angličtině jako **Government Tax Relief for R&D Expenditures (GTARD statistics)**.

Metodika sběru dat daňové podpory VaV je uvedena ve **Frascati manuálu z roku 2015**⁶. Frascati manuál je celosvětově uznávaný a používaný metodický standard OECD pro statistiky VaV, který obsahuje doporučení pro sběr, zpracování a publikování údajů v této oblasti. Jeho nejnovější verze z roku 2015 obsahuje nově i doporučení pro mezinárodně srovnatelný sběr, zpracování a publikování statistických údajů v oblasti daňové podpory VaV. Více viz kapitola č. **13 Measurement of government tax relief for R&D** tohoto manuálu.

Podrobné informace k této statistice jsou k dispozici na stránkách OECD:

- <https://www.oecd.org/innovation/tax-incentives-RD-innovation/> nebo zde:
- <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats.htm/>

První výsledky statistiky daňové podpory VaV byly zpracovány ČSÚ v roce 2012 za sérii referenčních let 2007 až 2011. Počínaje těmito lety jsou k dispozici podrobná statistická data provázaná s informacemi Registru ekonomických subjektů (RES). Data z předcházejících let (2005 a 2006) jsou k dispozici pouze v agregované podobě, jež neumožňuje podrobnější členění na úrovni jednotlivých firem. Administrativním zdrojem využívaným ve statistice daňové podpory VaV jsou vyčerpávající data z daňových přiznání právnických osob.

Výsledky z této statistiky se **využívají** na národní úrovni především k zabezpečení statistických údajů potřebných pro **výkon státní správy** v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Slouží např. pro hodnocení *Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (RIS3 strategie)* nebo pro potřeby **Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+**.

Informace o daňové podpoře VaV uvedené v daňových přiznáních právnických osob jsou relevantní i pro Roční národní účty, které zpracovávají údaje o **kapitalizaci výzkumu a vývoje**.

Cílem je nalézt odlišnosti ve využívání různých forem veřejné podpory VaV (např. prostřednictvím dotací nebo daňové podpory) v závislosti na charakteristikách firem provádějících VaV, jako je vlastnictví, velikost, převažující ekonomická činnost nebo sídlo těchto firem. Jde o údaje, které nejsou z jiných datových zdrojů v tomto rozsahu v současné době k dispozici. Tyto údaje mohou sloužit i jako jeden z podkladů pro zhodnocení toho, jestli je daňová podpora VaV v Česku správně nastavena.

Oficiální statistická data z oblasti výzkumu a vývoje jsou zároveň nepostradatelná pro **mezinárodní srovnání**. Kromě národních potřeb jsou tak tyto údaje využívány i pro potřeby Evropské unie a dalších mezinárodních organizací, zejména Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

⁶ *Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development*. The Measurement of Scientific, technological and Innovation Activities. OECD, 2015. Paříž. ISBN 978-926423901 (PDF). Rovněž dostupné z: www.oecd.org/sti/frascatimanual

2.2.1 Zjišťované ukazatele statistiky daňové podpory VaV

Statistika daňové podpory VaV v České republice si klade za cíl měřit objem či rozsah poskytnuté podpory s ohledem na základní charakteristiky příjemců.

Mezi hlavní ukazatele statistiky daňové podpory VaV v ČR se řadí následující:

- **Počet právnických osob (podniků), jež využily daňové podpory VaV.** Ukazatel stanovuje počty právnických osob (podniků), jež v daném roce uplatnily při vyplňování svých daňových přiznání daňové odpočty výdajů na VaV v souladu s § 34 odst. 4 a 5 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
- **Uplatněné daňové odpočty na VaV.** Jde o objem výdajů na VaV, jež právnické osoby (podniky) odečetly ve sledovaném roce ve svých daňových přiznáních v souladu s § 34 odst. 4 a 5 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
- **Výše daňové podpory VaV** přímo vypovídá o částce získané daňové podpory VaV. Její výpočet se řídí níže uvedeným vzorcem, v němž je objem odečtených výdajů na VaV vynásoben příslušnou sazbou daně z příjmu právnických osob.

Vzorec 1: Stanovení daňové podpory VaV

Daňová podpora VaV =

= objem odečtených výdajů na VaV od základu daně z příjmu × sazba daně z příjmu

Uplatněný odečet výdajů na VaV může dosáhnout až 100 % celkových nákladů na VaV činnost⁷. Náklady (výdaje) na výzkumné a vývojové projekty vzniklé v daném roce lze odečíst během navazujících třech let. Daňová sazba pro právnické osoby v roce 2005 činila 26 %. Následoval postupný pokles této sazby až na hodnotu 19 % platnou pro období 2010 až 2023. Sazba daně právnických osob se v roce 2024 zvýší z 19 % na 21 %.

Tabulka 1: Vývoj sazby daně z příjmu právnických osob

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010 – 2023
daňová sazba	26%	24%	24%	21%	20%	19%

Uznatelné výdaje na VaV lze prakticky odečíst od základu daně dvakrát, nejprve účetně, podruhé daňově, kdy jsou využity ke snížení daňového základu profitabilní firmy, čímž jsou získány dodatečné prostředky k financování výzkumu a vývoje. Granty a dotační stimuly jsou naopak prostředky přímé podpory a firmy s jejich pomocí přímo získávají částečné profinancování svých projektů.

Podniky, které vyvíjí nebo významně zdokonalují své produkty, technologické a výrobní postupy nebo interní procesy, mohou tato zdokonalení evidovat jako projekty VaV a jejich náklady mohou zahrnout do daňových odpočtů. Platí to pro interní činnost. Od roku 2014 lze zahrnout i nákup služeb výzkumu a vývoje od výzkumných organizací.

V roce 2022 činila sazba daně z příjmu právnických osob 19 procent. Podniky tak mohly z každého milionu uznatelných výdajů na projekty VaV uspořít 190 000 Kč. Od roku 2014 lze uplatnit i více, a to v závislosti na meziročním přírůstku odečtených výdajů na VaV.⁸ Uspořené prostředky mohou podniky vkládat do dalších podobných projektů, čímž mohou financovat svůj rozvoj a růst. Tento růstový dopad je hlavním motivem daňových odpočtů výdajů na VaV na celém světě.

⁷ V souladu s §34 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů je možné od základu daně odečíst 100 % již jednou daňově uznatelných výdajů na VaV. V souvislosti se změnou zákona o daních z příjmů má nově (od roku 2014) poplatník možnost navíc uplatnit 110 % z meziročního přírůstku výdajů na výzkum a vývoj.

⁸ Výše uvedená částka zároveň představuje ztrátu pro státní rozpočet.

Příjemcem daňové podpory VaV je daňový poplatník, právnická osoba vymezená jako finanční nebo nefinanční podnik dle Systému národních účtů 2010.

Český statistický úřad publikuje údaje o daňové podpoře VaV v podrobném členění v souladu s metodikou OECD pouze za podniky.

Za fyzické osoby – podnikatele – nejsou podrobné údaje z daňových přiznání v současnosti dostupné. V roce 2022 podnikatelé (OSVČ) odečetli (konkrétně 15 osob) výdaje na VaV v objemu 24 mil. Kč.

Tabulka 2: Souhrnný přehled údajů o daňové podpoře VaV

Rok	Počet právnických osob		Odčitatelná položka (v mil. Kč)		Daňová podpora VaV (v mil. Kč)	
	celkem	soukromé podniky	celkem	soukromé podniky	celkem	soukromé podniky
2005	454	-	3 151	-	819	-
2006	553	-	4 149	-	996	-
2007	583	570	5 045	5 017	1 211	1 204
2008	608	596	4 871	4 857	1 023	1 020
2009	641	632	5 263	5 246	1 053	1 049
2010	739	716	6 952	6 931	1 321	1 317
2011	892	859	9 722	9 665	1 847	1 836
2012	1 057	1 021	10 468	10 435	1 989	1 983
2013	1 146	1 120	12 132	12 090	2 305	2 297
2014	1 284	1 264	11 979	11 912	2 276	2 263
2015	1 322	1 306	13 351	13 287	2 537	2 525
2016	1 266	1 248	12 590	12 550	2 392	2 384
2017	1 149	1 135	13 271	13 241	2 522	2 516
2018	1 053	1 037	13 642	13 595	2 592	2 583
2019	963	940	14 448	14 358	2 745	2 728
2020	840	829	11 117	11 077	2 112	2 105
2021	851	835	12 857	12 792	2 443	2 430
2022	760	745	16 457	16 338	3 127	3 104

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Počínaje rokem 2019 jsou dostupné i údaje o podnicích, které si své výdaje na VaV projekty neodečetly v daném zdaňovacím období (roce), ale převedly jejich část nebo celé do dalšího roku k pozdějšímu uplatnění. Jedná se o následující ukazatele:

- **Počet podniků s nevyužitým odpočtem na VaV.** Jedná se o podniky s uznatelnými výdaji na VaV uvedenými v přiznání DPPO k uplatnění v rámci daňové podpory této činnosti do dalšího období (roku).
- **Nevyužitá daňová odpočty na VaV.** Jedná se o výdaje na VaV uvedené v přiznání k dani právnických osob (podniků) k přenesení k uplatnění do dalšího období (roku).

Poznámka: Za účelem mezinárodního srovnání se celková daňová podpora VaV nejčastěji poměruje k HDP a k celkovým výdajům na VaV v podnikatelském sektoru (BERD). Jelikož má však tento poměrový ukazatel celou řadu negativ z hlediska jeho interpretace, je například ovlivněn rozdílnou výší a nárůstem HDP v jednotlivých zemích, pro mezinárodní srovnání používají celkové výdaje na VaV vyjádřené v PPP připadající na jednoho obyvatele. Tento standardizovaný ukazatel eliminuje nejen rozdílnou velikost sledovaných ekonomik, ale i jejich cenovou úroveň.

2.2.2 Třídění ukazatelů statistiky daňové podpory VaV

K třídění administrativních dat je v rámci statistiky využito informací z databází Registru ekonomických subjektů (RES)⁹, případně dalších administrativních zdrojů.

Z povahy zpracovávaných dat plyne, že jde o data ekonomických subjektů **podnikatelského sektoru, tedy podniky**. Jedná se o analytický pojem, jímž vymezujeme všechny ekonomické subjekty, jejichž hlavní činností je tržní produkce zboží či služeb určených k prodeji. Fyzické osoby (OSVČ) nejsou zahrnuty.

Ekonomické subjekty podnikatelského sektoru (podniky) dále třídíme dle následujících parametrů do následujících skupin:

- **Podle vlastnictví** (veřejné podniky, soukromé domácí /národní/ podniky a podniky pod zahraniční kontrolou)
 - Veřejné podniky (S.11001 + S.12X01) zahrnují všechny nefinanční podniky, finanční instituce, kvazikorporace a neziskové instituce uznané za nezávislé právnické osoby, jež jsou tržními výrobci nebo poskytovateli služeb pod kontrolou vládních jednotek.
 - Národní soukromé podniky (S.11002 + S.12X02) zahrnují všechny nefinanční podniky, finanční instituce a kvazikorporace, které jsou uznány za nezávislé právnické osoby a jsou tržními výrobci nebo poskytovateli služeb, jež nejsou pod kontrolou vládních nebo nerezidentských institucionálních jednotek.
 - Podniky pod zahraniční kontrolou (S.11003 + S.12X03) zahrnují všechny podniky, finanční instituce a kvazikorporace, které jsou ovládány nerezidentskými (zahraničními) jednotkami¹⁰ (zahraniční afilace). Nejčastěji jde o dceřiné společnosti nerezidentských (zahraničních) mateřských korporací.
- **Podle velikosti** – podniky jsou tříděny podle počtu zaměstnanců do několika velikostních skupin: *mikro podniky* (0 až 9 zaměstnanců); *malé podniky* (10 až 49 zaměstnanců); *střední podniky* (50 až 249 zaměstnanců); *velké podniky* (s 250 a více zaměstnanců).
- **Podle převažující ekonomické činnosti** – podniky jsou členěny do skupin podle české mutace mezinárodní Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)¹¹.

Při interpretaci údajů o převažující ekonomické činnosti sledovaných podniků je nutné pamatovat na skutečnost, že jde o převažující činnost sledovaných subjektů. Ta se stanovuje na základě ekonomické činnosti, která má největší podíl na přidané hodnotě jednotky. Z tohoto důvodu se v některých případech může převažující ekonomická činnost sledovaných subjektů lišit od charakteru nebo činnosti prováděného VaV.

- **Podle sídla** – podniky jsou členěny s ohledem podle regionu jejich sídla (kraje či okresu). Oporou členění je Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS).¹²

Výše uvedená třídění jsou aplikována v kombinacích. V tomto ohledu je nutné upozornit na to, že údaje o daňové podpoře VaV nejsou publikovatelné ve všech myslitelných tříděních z důvodu ochrany individuálních údajů. ČSÚ může zajistit uživatelům dat i další třídění sledovaných ukazatelů především na základě údajů zanesených v Registru ekonomických subjektů (např. právní forma, velikost subjektu atd.), ale i charakteristik získaných z jiných administrativních (IS VaVal, patentová databáze) nebo interních datových zdrojů (Šetření VTR 5-01, SBS atd.).

⁹ Registr ekonomických subjektů (RES) je veřejným seznamem, který je veden podle § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. Ekonomickým subjektem je každá právnická osoba, fyzická osoba s postavením podnikatele a organizační složka státu, která je účetní jednotkou.

¹⁰ Bývá označováno jako zahraniční afilace.

¹¹ <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-ekonomickych-cinnosti-cz-nace>

¹² <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-uzemnich-statistickyh-jednotek-cz-nuts>

2.3 Další datové zdroje s doplňujícími informacemi

Data ze statistiky daňové podpory VaV jsou v této publikaci doplněna informacemi z dalších datových zdrojů ve snaze dosáhnout celistvějšího pohledu na financování VaV na území České republiky. Jedná se o data z Ročního šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01). V tabulkové příloze jsou k popisu přímé domácí a přímé zahraniční veřejné podpory VaV využita data z tohoto ročního šetření. Doplňkovým datovým zdrojem je statistika státních rozpočtových výdajů na výzkum a vývoj (GBARD).

2.3.1 Roční výkaz o výzkumu a vývoji

Roční výkaz o výzkumu a vývoji (VTR 5-01) slouží ČSÚ ke sběru dat o stavu lidských a finančních zdrojů ve všech subjektech podnikatelského, vládního, vysokoškolského a soukromého neziskového sektoru provádějících VaV jako svou hlavní či vedlejší ekonomickou činnost na území České republiky. Základními zjišťovanými charakteristikami jsou počty zaměstnanců VaV podle pracovní činnosti, vzdělání, pohlaví, věku či národnosti a **výdaje za VaV** s rozlišením druhu výdajů a **zdrojů jejich financování**.

Sběr údajů o lidských a peněžních vstupech určených na aktivity VaV probíhá na základě **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152 o evropských podnikových statistikách**. Zjišťování uvedených statistik je tím **povinné** pro všechny členské země EU. Sběr dat podléhá standardům a doporučením Frascati manuálu.

Mezi základní charakteristiky sledované v oblasti statistiky celkových výdajů na VaV, ale i výdajů uskutečněných v jednotlivých sektorech a pracovištích VaV, patří **původ finančních zdrojů** určených na provádění VaV. ČSÚ dle doporučení uvedených ve Frascati manuálu rozlišuje ve výkazu šetření VTR 5-01 pro jednotky podnikatelského následující hlavní zdroje financování jejich VaV činnosti:

- **podnikové (soukromé) zdroje**, které tvoří především interní zdroje vzniklé z podnikatelské činnosti sledovaných podniků určené na u nich prováděný VaV a dále příjmy z prodeje služeb VaV prováděného na zakázku pro jiný podnik a dále získané příspěvky a subvence (finanční transfer) na prováděný VaV od podniků nejčastěji působících v rámci stejné podnikové skupiny.
- **veřejné zdroje z ČR**, které tvoří veškeré finanční prostředky (běžné i kapitálové) ze státního rozpočtu ČR, rozpočtů krajů a měst poskytnuté jako institucionální nebo účelová podpora za provedení VaV ve sledovaném roce na území ČR. V posledních letech mohly soukromé podniky využít pro svůj VaV veřejnou podporu z národních programů (např. TRIO), které vyhlásilo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Podniky mohly také využít některý z programů vyhlášených Technologickou agenturou ČR (např. TREND, Centra kompetence) nebo MŠMT (např. EUREKA).

Do veřejných zdrojů z ČR **není zahrnuta daňová podpora VaV** prováděného v podnikatelském sektoru.

- **veřejné zahraniční zdroje** jsou především příjmy ze strukturálních fondů EU použité na financování VaV prováděného ve sledovaných subjektech prostřednictvím operačních programů (především OP VVV a OP PIK). Dalšími zdroji jsou finance z rozpočtu EU (jde především o výzkumné rámcové programy) a dalších mezinárodních, vládních a veřejných organizací (CERN, ILL, ESA, NATO, OECD, OSN, WHO, Norské fondy/EHP aj.).

Do veřejných zahraničních zdrojů jsou započítány i případné zúčtované prostředky z předfinancování projektů. K předfinancování, ať už ze státního rozpočtu ČR nebo z vlastních zdrojů či úvěrů sledovaných zpravodajských jednotek, dochází zejména v případě prostředků příslibených z rozpočtu EU, ať už v rámci jednotlivých operačních programů financovaných ze strukturálních fondů nebo rámcových či jiných výzkumných programů EU určených na podporu VaV prováděného v ČR.

Podrobnější informace k definicím pojmů, využívaných ve statistikách výzkum a vývoje jsou k dispozici na stránkách ČSÚ obsahující údaje z **Ročního zjišťování o výzkumu a vývoji VTR 5-01**, které metodicky vychází z doporučení uvedených ve FM 2015. Více zde:

https://www.czso.cz/csu/czso/statistika_vyzkumu_a_vyvoje

2.3.2 Statistika státních rozpočtových výdajů na výzkum a vývoj

Mimo ročního výběrového šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01) jsou veřejné výdaje na VaV sledovány i ve statistice **státních rozpočtových výdajů na výzkum a vývoj (GBARD)**¹³. **Zde jsou však zachyceny z pohledu poskytovatelů veřejné podpory.** Statistika GBARD uplatňuje odlišný přístup než šetření VTR 5-01. Veřejné výdaje v ní nejsou zachyceny z pohledu příjemců (pracovišť provádějících VaV), zdrojem statistiky přímé veřejné podpory VaV jsou administrativní data získaná z **Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací**¹⁴. Dále jsou využity dokumenty o státním rozpočtu výzkumu, vývoje a inovací.

Administrativní údaje z Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací umožňují opět díky jejich propojení s daty Registru ekonomických subjektů popisovat přímou veřejnou podporu podnikového VaV ve stejném členění jako data daňové podpory VaV. Navíc mohou být členěna i podle programů vyhlašovaných poskytovateli.

Podrobnější informace o statistice přímé veřejné podpory VaV jsou na webových stránkách:

<https://www.czso.cz/csu/czso/statni-rozpocetove-vydaje-na-vyzkum-a-vyvoj>

¹³ Government Budget Appropriations for Research and Development – GBARD

¹⁴ <https://www.isvavai.cz/>

Poznámky k údajům v tabulkách a grafech

- 0 nula se používá k označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
- pomlčka značí, že údaj není k dispozici (údaj byl nespolehlivý, jev se nemusel vyskytovat, ukazatel nebyl zjišťován, šlo o individuální údaj)
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- . údaj není k dispozici (mezinárodní srovnání)

výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů

úhrny (součty a mezisoučty) nemusí odpovídat součtu dílčích hodnot z důvodu zaokrouhlení

Seznam použitých zkratk

CZ-NACE	Statistická klasifikace ekonomických činností (národní verze)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
EUREKA	Program MŠMT na podporu účasti českých výzkumných institucí na koordinaci evropského výzkumu
GAMA	Program aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací vyhlášený TA ČR
GTARD	Daňová podpora VaV, dříve nepřímá veřejná podpora VaV
GBARD	Státní rozpočtové výdaje a dotace na VaV
GFR	Generální finanční ředitelství
Kč	Česká koruna
mil.	milion / miliony
mlrd.	miliarda / miliardy
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
PPP	Purchasing Power Parity – Parita kupní síly – vyjadřuje takový kurz mezi dvěma měnami, při němž si je možné v obou zemích koupit stejné množství zboží. Číselně je to tedy počet jednotek národní měny, za který lze koupit stejné množství výrobků a služeb na výchozím vnitrostátním trhu (např. českém), jako za jednotku měny X (zde USD) na vnitrostátním trhu měny X (zde ve Spojených státech). Parita kupní síly měn tak umožňuje podstatně přesnější srovnání skutečné ekonomické úrovně, struktury a výkonnosti států než běžně používaný směnný kurz.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NUTS	Klasifikaci územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
Pozn.	Poznámka
RES	Registr ekonomických subjektů
SBS	Strukturální podnikové statistiky
TA ČR	Technologická agentura ČR
TREND	Program vyhlášená Technologickou agenturou ČR
TRIO	Resortní program VaV vyhlášený MPO pro období 2016–2022
VaV	Výzkum a vývoj
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VTR 5-01	Roční výkaz o výzkumu a vývoji
ZDP	Zákon o dani z příjmu č. 586/1992 Sb.

